

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Dominko Viljem*, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici v p.

Izdaja „*Goriško kmetijsko društvo*“.

Štev. 12

Gorici, dne 30. junija 1913.

Tečaj 1X.

Obseg: 1. Dvorni svetnik Ivan Bolle; 2. Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini (Nadaljevanje.); 3. Gospodarske drobtinice; 4. Kmetovalčeva opravila v mesecu juliju; 5. Zapisnik seje osrednjega odbora »Goriškega kmetijskega društva« z dne 12. junija 1913 (Nadaljevanje in konec.); 6. Osebne vesti; 7. Društvene vesti; 8. Razglas zastran oddaje plemenskih kobil; 9. Vabilo k rednemu občnemu zboru »Goriškega vinarskega društva« v Gorici.

Dvorni svetnik Ivan Bolle,

vsled sklepa z dne 26. junija t. l. častni član našega kmetijskega društva, se je rodil v Trstu leta 1850. kot sin uradniške družine. Njegov oče je bil iz Hrušice v štanielski županiji, torej je g. Bolle mož kraške korenine. — Po dokončanih študijih je prišel v Gorico kot vežbanec na c. kr. svilorejsko poskuševališče, kjer mu je bilo po odhodu prvega ravnatelja, profesorja Haberlandta, leta 1872. poverjeno začasno vodstvo važnega zavoda. Ker se je na tem mestu vrlo izponesel, imenovalo ga je ministerstvo že v naslednjem letu za definitivnega pristava, pustivši vodstvo zavoda v njegovih spretnih rokah. Leta 1878. je prejel od francoske vlade dekoracijo d'officier d'academie za uspehe na polju kmetijskega pouka. V letih 1872—80 se je kot odposlanec c. kr. ministerstva za poljedelstvo deležil svilorejskih kongresov v Roveretu (1872), Montpellier-u (1874), Milanu (1876), Parizu (1878), Sieni (1880). Leta 1886. ga je ces. kmetijsko društvo za južno Rusko v Odesi imenovalo za svojega pravega člana. — Eno leto pozneje mu je isto čast izkazalo ces. kmetijsko društvo v Moskvi. — Vsled Najvišjega sklepa z dne 15. aprila 1891 mu je bil podeljen naslov ravnatelja c. kr. kmetijsko-kemičnega poskuševališča v Gorici in malo pozneje je bil odlikovan z redom železne krone III. razreda. V istem letu je nastopil znan-

stveno potovanje v vzhodno Indijo, na Kitajsko, Japonsko in od tam v združene ameriške države in vrnivši se koncem leta 1893, je objavil obširna poročila zlasti o sviloreji na Kitajskem in Japonskem i. dr. — Kot sotrudnik imenitnega dela »Die oesterreichisch-ungarische Monarchie« je spisal zanimivo poročilo o kmetijskih razmerah na Goriškem in je prejel za nje od pokojnega cesarjeviča Rudolfa laskavo zahvalo z dne 10. febr. 1892. Istega leta mu je mednarodni kongres bibliotekarjev v Parizu naklonil darilo »Prix des bibliothecaires« v znesku 1000 frankov za njegovo iznajdbo v pokončevanje knjižnih škodljivcev. Dalje mu je bil leta 1902 podeljen japonski red zlatega zaklada III. vrste in I. 1903. cesarski ruski red Sv. Stanislava II. vrste. Leta 1904. ga je japonsko svilorejsko društvo imenovalo za svojega častnega člana. Leta 1904. se je mudil nekoliko časa na Rumunskem radi povzdige tamkajšnje sviloreje in v priznanje vspešnega delovanja mu je bil podeljen komanderski križ reda rumunske krone. Tudi Črnagora ga je počastila s komanderskim križem Danilovega reda, dočim ga je španski kralj odlikoval z viteškim križem Karola III. V svojem dolgoletnem službovanju je gosp. Bolle prejel razum navedenih še celo vrsto drugih priznanj in odlikovanj od avstrijskih oblastev in korporacij in iz inozemstva. Pod njim se je svilorejsko poskuševališče povzdignilo v kmetijsko-kemično poskuševališče, ki je v teku časa močno razširilo svoj delokrog in razvilo jako dobrodejno delovanje v vsestransko korist našemu kmetijstvu. G. Bolle je bil ves čas svojega tukajšnjega bivanja član c. kr. kmetijskega društva in dolgo let njegov podpredsednik. Bil je med najmarljivejšimi in najspretnjšimi delavci tega društva in si je izkupil zlasti za uspeh deželne kmetijske razstave l. 1891. in deželne sadjarske razstave leta 1900 neprecenljivih zaslug. Dokler sta pokojni grof Franc Coronini, nepozabnega spomina in on vodila kmetijsko društvo, poslovalo je ono izborno v prilog celej deželi; za njima je nastopila doba razdora. Bolle je neumorno delaven mož; spisal je že nebroj strokovnih knjig, knjižic in podukov, ki so se v raznih jezikih razširili med kmetovalce in prijatelje kmetijstva. Menda ga ni v njegovi stroki moža, ki bi se v tem oziru mogel meriti z njim. Še nedavno je izšla jako obširna njegova knjiga o sviloreji; on sodi namreč, da ta kmetijska panoga ne

Dvorní svetník Ivan Bolle.

sme zamreti med našim ljudstvom, ampak da se mora zopet vzbuditi in povzdigniti ter postati vir, če ne prav bogatih, pa vendar izdatnih dohodkov. Tudi sedaj, ko je po končanem 42 letnem službovanju z naslovom dvornega svetnika stopil v velezasluženi pokoj, ne miruje še mož, ampak dela, preiskuje in piše naprej v prilog našemu kmetijstvu in tudi naš list je dobival in dobiva iz njegovega spretnega peresa marsikaj zanimivega in pučnega, za kar mu v svojem in v imenu svojih cenjenih čitateljev izražamo srčno zahvalo. Bog ohrani uzornemu delavcu na znanstveno - kmetijskem polju še dolgo let zdrave in čile moči!

Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini.

(Nadaljevanje.)

Kaj je treba napraviti živinorejcu pri redni skolitvi in kaj se mora izvršiti v neredno se vršecih razmerah?

Ko se pojavijo prva znamenja poroda, treba je pripraviti za kravo dovolj prostora, da se zamore poljubno gibati in ne poškoduje zraven nje stoječih živali. Z dobro nasteljo se naj pripravi živinčetu mehko in suho ležišče. Reči, ki so neobhodno potrebne pri porodu (vrvi; čisto olje ali maščoba, milo, topla voda) se naj še prej pripravijo, čiste in očiščene, da jih imamo za vsako silo pri rokah. Vrvi (dobro izbruhne in omehčane) in podsukane roke to je orodje kmečkega živinorejca pri storitvi živine; to mu v navadnih slučajih tudi popolnoma zadostuje. Samoobsebi se ume, da ne smejo viseti te vrvi že leto in dan na kakem žeblju v hlevu. Roke je treba prej dobro osnažiti in umiti, nohte na prstih pa si skrajšati in očistiti. Ako gledamo natančno na to, da je vse snažno, obvarujemo se marsikatere škode. Vsako ropotanje, kričanje in praska se naj opusti, da se živinče po nepotrebnem ne vznemiri.

Popolnoma napačno je mišljenje, da je skotitev nekaj naglega. Ni se toraj treba naravnost mrzlično razburjati in pre nagliti se, ter poseči že vmes, kakor hitro se pojavijo porodne bolečine. Kolikokrat prodrejo ljudje mehur in vlečejo na vse pretege kakor neumni s čim mogoče najmočnejimi pomagači teleta za noge, ki so jih najprej zagledali moleti iz sramnice! In vendar je mehur oni od narave ustvarjen aparat, ki se kakor zag-

vozda porine med rodilne dele, da jih počasi in brez bolečin razširi in ugladi. Ako potem tele ne gre naprej, kar je umevno, ker se je izcedila sadna voda, vsled česar so se osušila in nezadostno razširila rodila, ter se med tem mladičeva lega spremeni, potem dela sosed za sosedom poskuse in poskuša s prav umazanimi rokami odstraniti ovire. Tuintam se potem posreči, bodisi z ogromno silo, spraviti tele iz krave, pri čemur pa se v rodilih to ali ono potrga in rani, bodisi da se porod vkljub vsi uporabljeni sili ne more izvršiti. V takem slučaju se gre z veliko naglico po živinozdravniku. Umevno je, da je treba živinozdravniku velike energije in truda, tako pokvarjeno storitev, ki bi bila sicer brez napačne in prezgodnje pomoči zelo lahka, sedaj šele izvršiti. V mnogih slučajih je po takšnem živinorejčevem ravnanju tudi njegov trud brezuspešen.

Če je za storitev že vse pripravljeno, je mehur sam razpočil, del sadove vode odtekel, seže naj se previdno s skrbno osnaženo in z oljem namazano desnico v nožnico in pretiplje, kako stvar stoji, t. j., če je vse v redu. Pri tem naj se prsti sklenejo skupaj, da tvorijo nekako zagvozdo; potem naj se roka poriva naprej med vednim kretanjem in sukanjem od leve na desno in od desne na levo. Prepričati se je treba, kako tele leži, če so obrnjenje zadnje ali pa prednje noge naprej. Če je mladič z glavo proti sramnici obrnjen, t. j. v pravi legi, potem so obrnjeni podplati parkljev navzdol; če se pa koti tele z zadnjim delom života, potem so obrnjeni podplati parkljev navzgor — seveda le če ima tele drugače pravilno lego. Obe legi namreč, bodisi da leži tele v rodilih z glavo na sprednjih nogah, bodisi če gredo zadnje noge naprej, ter je teletov trebuh v obeh slučajih obrnjen navzdol ali proti trebuhu starke, zovemo redni ali normalni legi. Ako smo se prepričali, da je vse v redu, potem pustimo kravi lahko vse drugo brez skrbi. Starkine moči navadno popolnoma zadostujejo, da stori brez tuje pripomoči. Živinorejčeva naloga pri skotitvi bodi v glavnem ta, da ne moti poroda med pripravljajočimi se porodnimi bolečinami, ko se namreč skuša lega mladiča priravnati in prilagoditi obliki izhoda iz rodil. Živinorejec naj prepusti storitev naravi.

Moč starke, s katero poriva mladiča, naj se podpira šele tedaj z vlečenjem, ko so se prikazale noge do kolen in glava do oči iz sramnice, ali če je krava s prevelikim stiskanjem in pre-

napornim napanjanjem preveč izmučena in oslabela. Da spravimo mladičevo glavo prej na svetlo, potegnemo lahko oba obstranska dela sramnice čez glavo teleta. Takojšnje se priporoča le takrat, ko se tele koti z zadnjima nogama naprej; v tem slučaju je namreč nevarno, da mladič zaduši.

Kot pravilo za vlečenje živinorejcu bodi to - le: Vleči se sme le med porodnimi bolečinami in še takrat počasi, toda ne sunkoma, ampak nepretrgoma.

Dostikrat se storitev ustavi, če se je tele prikazalo že s polovico trupla na dan. V tem slučaju je zadnji del života še trdno zagvozdjen v materinem truplu. To oviro prav lahko odpravimo s tem, da tele krog lastne osi obrnemo. Ko smo to storili, potegnemo mladiča navadno lahko na svetlo.

Iz predsoječih vrstic ste posneli, da se živinorejec pri skotitvi živine ne sme na nikak način prenačigniti razburiti, ampak prepusti naj vse čim le mogoče naravi sami. Vsa umetnost glede pomoči pri porodu naj obstoji — kakor sem že opetovano naglašal — v tem, da podpira naravo, jo pa ne prehitil! Največ napačnih leg, ki provzročajo težko skotitev, nastane radi tega, ker se živinorejec ne drži prvega pravila pri porodni pomoči, ampak začne prezgodaj — kakor si on to domišlja — »pomagati in podpirati naravo.

Če se pa pripeti izvanreden slučaj, potem se ne obotavljaj dolgo in pokliči čimprej živinozdravnika. Do njegovega prihoda pusti živinče pri miru in ne muči z brezuspešno napačno pomočjo. Ako mnogokrat posežeš z desnico v rodila, jih lahko raniš, izcimijo se otekline, mimo katerih potem težko izleze mladič. To potem otežkoči ali pogostoma celo sploh popolnoma ovira pomoč strokovnjaka - živinozdravnika. Kakor nas uče izkušnje, nikakor ne škoduje tudi večurno čakanje. Dokler je mladič po popku v zvezi s samico in se ta vez ni stisnila, se tele ne zaduši. Med tem pa skrbi, da leži krava z zadnjim delom nekoliko bolj visoko, toda da zleze tele nazaj v rodila in se zabrani prenaporono napanjanje in pritiskanje krave.

Ker ne moremo imeti na deželi vsak hip živinozdravnika na razpolago, zato hočem povedati na kratko, kako se popra-

vijo napačne lege. Za to ne morem dati živinorejcu nikakšnih pravil. On se mora pred vsem orientirati in pregledati kako stvar stoji. Šele potem, ko si lahko natančno, jasno in prav predstavlja lego,

... or bi se lahko reklo, nekak načrt, kako bo popravil lego mladiča in ga spravil iz matere. Da se vdobi za uravnavo lege potreben prostor, morajo se deli teleta, ki gledajo iz sramnice, zopet nazaj poriniti. Porivajo naj se polagoma in ne sunkoma. Krava naj pri tem leži, ali stoji vsaj z zadnjima nogama višje. Predno pa te dele zopet spravimo nazaj v rodila, priveže naj se na nje vrv, da jih pozneje lažje zopet dobimo.

Najpoglavitnejše napačne lege so: 1. napačne lege sprednjih nog, 2. napačne lege zadnjih nog in 3. napačne lege glave

1. Pri napačnih legah sprednjih nog sta lahko ena ali pa obe nogi v kolemu uklonjeni (enostranski ali dvostranski v kolenu uklonjena lega), ali pa sta ena ali tudi obe nogi pod trebuh usločeni in zasukani (eno ali obojestranska plečna lega).

Pri uravnanju lege je treba tako-le ravnati: Z roko je treba seči v telečnik in poskusiti prijeti pod trebuh skrivljeno nogo tako, da leži palec proti sprednjemu, ostali štirje prsti pa proti zadnjemu površju. Nato se porine zgornji del podlahtnice, nadlahtnice in plečni sklep skupaj uklonjeno in navzgor, zajedno, če je možno, celega mladiča nazaj, potegne se med tem golenico naprej in drkne ob nji z roko navzdol do parkljev. Potem se prime z roko za parklje in uravna nogo v izhod rodil. Ako je noga popolnoma skrivljena pod trebuh, potem se seže da zapestja, njega in laket upogne ter napravi tako v kolenu uklonjeno lego, ki se nato tako uravna, kakor smo prej povedali. Če ovijemo zanjko okrog spdnjega dela podlehtnice, si delo zelo olajšamo.

2. Pri napačnih legah zadnjih nog sta lahko ena ali pa tudi obe nogi v sklepu pri skočnici usločeni ali pa sta ena ali celo obe nogi pod truplo zaviti.

Te neredne lege zadnjih okončij se uravnavajo na enak način, kakor je bilo zgoraj povedano. Tudi tukaj nam dobro služi zanjka čez golenico. (Sledi še.)

GOSPODARŠKE DROBTINICE.

Kako naj se gnoji v posodah rastočim rastlinam in kako naj se presajajo. Kdor hoče gnojiti rastlinam rastočim v posodah ali kratko malo posodovcem zvanim, ta naj si dobro zapomni, da se morajo uporabiti v to svrhu le stanjšana tekoča gnojila. Korenine posodovcev so v stanu sprejeti le malo množino redilnih snovi ali hrane in brezmiselno bi bilo, dati jim preveč hrane, kajti s tem bi se jim kvečem le škodovalo. Živalski gnoj n. pr. golobjek, kravjek, kri i. d. e. se ne sme uporabljati nikdar v svežem, ampak le v povretem ali razkrojenem stanu. V to svrhu naj se raztope ta gnojila v vodi in pustí nato 14 ali celo več dni na miru. Ta gnojilna raztopina polagoma sčrni in to je dokaz, da je povrela. Od te gnojnice naj se dolije vsak teden po enkrat ali dvakrat nekoliko vodi, s katero se rastline zalivajo. Zaliva naj se le na večer po dnevi pa le, če je nebo oblačno, nikar pa ko solnce sije.

Čvrsto rastoči, zelnati posodovci, se morajo presaditi od pomladi do poletja 2 do 3 krat, vsakrat pa se morajo presaditi v nekoliko večjo posodo. Za druge posodovce zadošča, da se presade enkrat v letu, šibki posodovci pa samo vsako 2. ali 3. leto.

Kako naj se krme preišči. 1. Krompir naj se skuha in zmečka ter vrže v pomije, v sirotko ali pa tofčeno mleko in tako poklada prešičem. Zrnje naj se namoči ali skuha, oziroma razdrobi, a tekoča hrana naj se zmeša z gostejšo, manj tečna z bolj tečno. Pri mladih prešičih se je bolje obneslo pokladanje suhe krme in obenem z napajanjem z vodo in sicer bolj kakor pa pokladanje oblod. Žival namreč tako hrano bolje preslini in jo vsled tega bolje izkoristi. Mladim, nedoraslim prešičem in sicer le tem, naj se poklada cel ječmen, da se priuče žvečiti. Zdrob ječmenov, mleko in krompir so najboljša krma za prešiči; po teh krmilih se zadobi produkt prve vrste, vsled tega se priporoča, naj se poklada ječmen prešičem, dasi je precej drag, ker tako krmenje izda. Po koruzi in rajževi moki dobi prešič slabejši, mehak, oljnat špeh, po želodu in grahu po masten špeh, če se pokladata namreč proti koncu pitanja. 2. Kuhana krma naj se ne poklada nikdar pregorka. 3. Krmí naj se vedno ob določeni uri, vsako kumo naj se poklada o pravem času in osnaži naj se korito, preden se dene krma vanj. 4. Da naj se prešiču vsakrat le toliko

krme, kolikor jo je v stanu požreti. Krmi naj se enakomerno in množina krme naj se z napredujočo starostjo prešiča zvišuje. 5. Če se je kupilo medle prešiče, pazi naj se, da se jim ne bo pokladalo takoj spočetka pretečno krmo, ker je zadostno ne izkoristijo. 6. Prehod z ene krme na drugo naj se izvrši polagoma in previdno. 7. Od časa do časa, naj se da prešičem tudi malo soli, dasiravno ne potrebujejo prešiči soli tako kakor drugi rastlinojedci. Preveč soli škoduje, pa tudi popra in dišavin se je treba izogibati, pazi naj se toraj, da ne pride to v pomije. 8. Pripeti se včasih, da ne marajo prešiči celo najboljše krme. V tem slučaju naj se jim prešiče zobovje in prepriča naj se, ali jim niso morda postala jekla predolga, kajti to jih ovira pri žvečenju. Če je tako, naj se jekla s kleščami odščipnejo. V tem slučaju naj se tudi s krmo menja. O priliki naj se primeša krmi tudi nekoliko ogljene prahu ali pa naj se vrže prešičem v hlev kos travne ruše, zemlje ali stare malte, da po njih rijejo.

Kmetovalčeva opravila v mesecu Juliju.

Na domu: Foskrbi, da bo hlev kolikor mogoče hladen. Da to dosežeš, hlevska okna ponoči odpri, da se hlev shladi, podnevu pa zagрни jih, da ne bo sijalo solnce naravnost v hlev. Če je vreme primerno, je dobro, ako ženeš živino ponoči na pašo, ako pa tega ne moreš, zaženi jo vsaj v kak ograjen prostor, nahajajoč se blizu doma. Ponoči se živina lažje pase kakor pa v hudi vročini, ko je ona na paši, se pa tudi hlev doma shladi in dobro prezrači. Da ne bo hlev zatuhel, poskrbi, da se gnoj v tem mesecu večkrat iz hleva izkida. Ako je le mogoče, operi in okopaj svojo živino v tem letnem času, osobito pa kornje. Zatiraj mrčes na živini prav pridno.

Če še nisi doslej pripravil in osnažil raznih shramb za nove pridelke, stori to čimprej. Dokler se ni žitno klasje popolnoma posušilo, ne spravlaj ga v prevelike sloge ali kope, sicer se ugreje in splesni. Tudi novo žitno zrnje ne puščaj v prevelikih kupih, ampak razgrni ga bolj na tenkem, ko si ga omlatil, ker se v previsokih kupih lahko pokvari.

Pazi, da se vino v kleti ne pokvari. Sedaj je za to najhujši čas. Zalij ga vsakih štirinajst dni in ga obenem poglej in pokusi. Ko si zalivanje dovršil, je dobro, če vzameš kakšno suho cunjko

in sode od zunaj dobro osnažiš. Ko vino iz sodov potočiš, sode dobro oplakni, pusti nekoliko časa v senci poveznjene na veho, da se voda izcedi, nakar jih zakadi z žveplom ter dobro zatakni.

N a p o l j u: Žito se žanje, zgodnji krompir izkopava ali pa izorava in njive preoravajo. Sedaj nastopi čas za sejanje činkvantina, ajde, repe, itd. Sadi se pozne vrzote in kapus. Turšica se osuje. Najbolje je, če začneš z žetvijo žita, ko je slama popolnoma porumenela in se zrnje ne da več raniti z nohtom. Da ne bo krompir preveč od zemlje umazan, izkopavaj ali izoravaj ga, ko se zemlja ne sprijemlje. Tak krompir ne bo tako gnil kakor oni izkopan, ko se ga je zemlja držala.

V v i n o g r a d u: Trte škropi in žveplaj, trtno mladje pa lepo priveži, da ga veter ne odlomi in da ne bo delalo trtam preveč sence. Nepotrebne poganjke odstrani popolnoma, a zakotne poganjke ali zakotnike skrajšaj in sicer tako, da jim ostaneta še po 2 do 3 listi. Poskrbi tudi, da ne bo vinograd v slučaju suše preveč trpel. Zelenim cepljenkam divje poganjke pridno obiraj. Cepljenke v trtnici odkrij do cepljenega mesta, da cepiči ne napravijo korenin. Da ne bo žlahno mladje trpelo, vsled peronospor in da ne bo nastajalo preveč zakotnikov, je dobro, če se obtaknejo cepljenke naredko z otičjem, da se po njem spenjajo.

V s a d o v n j a k u: Rano sadje skrbno obiraj. Potolčeno sadje ni za trg, zato obiraj ga z roko in sicer o hladu. Pokončuj listne in krvave ušice prav pridno. Proti koncu tega meseca se pričinja s cepljenjem na speči popek.

N a v r t u: Presaja se jesenska solata, endivja, zelena itd. Seje se radič, motovilec, peteršilj, nizki fižol za jesensko stročje, pozne kumare in pozni grah. Odberi razne vrtno rastline za seme in označi jih potem. Paradižnikom preščipavaj zakotne poganjke in priveži jih ob kol ali pa k žici. Česenj in čebula se izrjavata in spravita na zračen prostor pod streho. Zrelo seme razne zelenjave se pobira. Gredice se prekopajo in znova pognoje. O deževnem vremenu naj se, če je potreba, razna zelenjava zalije nekoliko z gnojnico in zemlja pridno rahlja.

N a t r a v n i k i i n p a š n i k i h nadaljaj z deli prejšnega meseca. Na boljših travnikih se pričinja s košnjo prve otave.

Če si v stanu in je postal travnik presuh, spusti nanj vodo, ki mu bo v tem slučaju prav dobro služila.

Zaplnik

seje osrednjega odbora »Goriškega kmet. društva« v Gorici, vršeč se dne 12. junija 1913 ob 10. uri predpoldne.

(Nadaljevanje in konec.)

2. Čebelarški odsek je imel eno sejo, v kateri je razpravljal glede udeležbe na Jadranksi razstavi, kar pa se ni moglo uresničiti, ker ni mogoče dobiti deželne podpore v to svrhu.

Sadjarski odsek je imel 2 seji in je predlagal:

a) Naj se poišče takšne posestnike v slov. delu Goriško-Gradiščanske, ki bi bili voljni napraviti vzorne sadovnjake po navodilu »Gor. kmet. društva«. Da se te poizvedbe hitreje izvrše, naj se obrne društvo do potovalnih kmet. učiteljev in ko oni predložijo seznam, naj se skliče seja v svrhu določitve vrst ali sort.

b) Naj se dajo sadna drevesa za napravo vzornih sadovnjakov brezplačno naslednjim in sicer: Kofol Leopoldu na Vogerskem 182, Albertu Šušmelj v Prvačini 42, Henriku Batistič iz Vrtojbe 90, Josipu Berlot v Morskem 60, Karlu Kovačič v Avčah 60, Francu Saksida pri Saksidih 50, Josipu Belle v Šempasu 50, Ivanu Krševan v Črničah 65, Josipu Bavdaž v Ročinju 50, Alojziju Durnik in somejačem v Vel. Žabljah 250 in Antonu Ipavec v Ročinju 36 sadnih drevesc.

c) Naj se napravi v Brdih in na Vipavskem s pomočjo državne podpore vzorne češpljeve sadovnjake.

4. Nabavni odsek je imel 3 seje in je predlagal:

a) Naj se naroči za december 1912 in januar 1913 po en vagon orehovih tropin, za marec—juli pa 4 vagone.

b) Naj se naroči 100 kv 40% kalijeve soli in 20 kg gumijevih trakcev »Trissin« za Gorico in 10 kg za »Centralno podružnico za Kras« v Sežani.

c) Naj se naroči v letu 1913. 5000 angleških funtov lepiva za lovenje pedicev t. j. ameriškega lepiva, zvanega »Tree Sticky« in zahteva obenem, da naj da Handelsgesellschaft na Dunaju našemu društvu glavno zastopstvo za Goriško-Gradiščansko, Trst z okolico in Istro.

d) Naj se naroči za letošnjo jesen samo 15 vagonov Tomaževe žindre, ker ima društvo še prejeti od tvornice 3 vagoni, ki si jih je že lani zagotovilo.

e) Naj se predlaga osrednjemu odboru, da naj bi se društvo obrnilo do visoke vlade in predlagalo, naj bi državni potovalni učitelji za kmetijstvo bolj pogostoma predavali po deželi, nego so dosedaj predavali.

f) Naj se napravi z »Aktiengesellschaft in Fabrikation vegetabilischer Oele« v Trstu sklep za 8 vagonov orehovih tropin za dobo od oktobra 1913 do maja 1914.

g) Naj se prodaja galice, ker vsebuje nad 99% žvepleno-kislega bakrenega okisa in sicer na debelo ali v celih sodih po 67 na drobno pa po 68 vinarjev kilogram.

h) Naj se naroči poleg že naročenih 2 vagonov še 2 vagona angleške modre galice.

i) Naj se kmetijske potrebščine, kakor čilski solitar in superfosfat, naročajo le na podlagi zglasil od strani društvenikov in sicer zato, ker če ostanejo te potrebščine predolgo v društveni zalogi, ima društvo škodo, kajti mnogo solitra gre v zgubo ker se raztopi, pri superfosfatu pa prepere vreče. Te potrebščine naj se oddajo potem iz zaloge le onim društvenikom, ki so jih pravočasno naročili; nepriglašanim pa le, če bi zakaparano blago te vrste preostalo.

j) Naj se naroči primerna množina dendrina in če se zdi, da se lahko odda, tudi 1 vagon amonjevega sulfata.

Finančni odsek in odsek garantov sta imela eno skupno sejo in sicer dne 9. t. m., ter sta predlagala naslednje:

a) Naj se odobri računski zaključek društva za leto 1912., ki sta ga pregledala in podpisala društvena preglednika.

b) Naj se črta iz bilance pod naslovom »Nedvignjena državna podpora za kritje upravnih troškov« za leto 1912 znesek 4000 K.

c) Naj se postavi med dolg znesek 713 K 64 v pod naslov »Dubijozne tirjatve« s pridržkom, da naj se drže te tirjatve v evidenci za slučaj, da bi se dale morda kdaj potirjati.

d) Naj se plača društvenima uradnikoma, t. j. blagajničarju in knjigovodju radi popolne sposobnosti za službo in za marljivo in natančno poslovanje, poviša s 1. julijem plača na 120 K.

e) Konečno sta predlagala, naj se odobri proračun za leto 1913.

Vsi tu navedeni predlogi odsekov so se soglasno odobrili.

K t o č k i 4. Predsednik prečita § 20, odstavek 1, društvenih pravil in sporoči, da se izločijo na podlagi tega § letos 3 odborniki in sicer Josip Bavdaž, Rudolf Fiegl in Anton Klančič, ki so bili izvoljeni v osrednji odbor 16. junija 1910, ker jim je torej poslovna doba pošla.

K t o č k i 5. Sklene se soglasno, naj se vrši občni zbor v četrtek, dne 26. junija 1913 ob 10. uri predpoldne »Pri zlatem jelenu« v Gorici z naslednjim sporedom:

1. Otvoritev občnega zbora;
2. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora;
3. Poročilo o društvenem delovanju v l. 1912.
4. Pretresovanje in odobritev društv. računskega zaključka in bilance za l. 1912 in proračuna za l. 1913.

5. Dopolnilna volitev na podlagi § 20., odst. 1. izločenih odbornikov.

6. Volitev dveh pregledovalcev računov;

7. Odborevi predlogi.

Predlogi podružnic;

9. Morebitni predlogi.

K t o č k i 6. Sprejme se soglasno vseh 76 članov, ki so se priglasili za sprejem v društvo do 12. t. m.

K t o č k i 7. Predsednik dene na dnevni red prošnjo društvenega tajnika. Po daljši razpravi se sklene na predlog odbornika Ignaca Kovač, naj se poviša tajniku plača od 1. junija t. l. dalje za 200 K.

K t o č k i 8. Pri ti točki se oglasita odbornika Ambrož Gabrijel in Alojzij Brajnik.

Prvi odbornik predlaga, naj se opozori društvenike v društvenem glasilu in sicer zato, ker izstopajo nekateri iz društva, misleči, da je naše društvo kaka zadruga in da bodo morali plačevati nekega dne morebitne zgube, kakor se morajo plačevati pri zadrugah, ako stopijo v likvidacijo ali pa zaidejo v konkurs, da naše društvo ni zadruga in da v slučaju izgub nimajo oni ničesar plačevati, ampak le odbor, ki jamči za izposojila pri denarnih zavodih.

Drugi odbornik predlaga, naj se zaprosi radi slabe letine za deželno in državno podporo kmetovalcem a eventuelno podporo, ki bi se jo dobilo za olajšanje bede, naj se bolj pravično razdeli, nego se to včasih dogaja.

Ker se nikdo več ne javi k besedi, se predsednik navzočim za udeležbo zahvali in sejo ob 12. uri zaključí.

Osebne vesti.

Občni zbor „Goriškega kmetijskega društva“, vršeč se 26. junija t. l. v Gorici, je imenoval ravnatelja tukajšnjega c. kr. kmet.-kem. poskuševališča c. kr. dvornega svetnika J. Bolle, sedaj v pokoju, radi njegovih zaslug za povzdigo kmetijstva v slov. delu poknežene grofije Goriško-Gradiščanske, soglasno svojim častnim društvenikom.

Društvene vesti.

»Goriško kmetijsko društvo« v Gorici. — Korenjski trg (Attemsova palača) ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Amonjev sulfat z 20 $\frac{1}{2}$ % dušca, posušen in semlet kv. po 38 K, kg pa po 40 vin.

Kalijevo sol 42 odstotno kvintal po 13 K 50 v;

Tomaževo žlindro znamke »Zvezda« in sicer zajamčeno 16% po 6 K, 17% kv po 6 K 38 in 18% kv po 6 K 76 v;

Modro galico najboljše kakovosti, angleško in sicer zajamčeno z 99 odstoki, v celih sodih po 67 v, na drobno po 68 v kg.

Žvepleno moko, ventilato (najfinejše vrste) kg po 18 vin. Dobiva se v platnenih vrečah po 50 kg.

Gumijeve trakce za cepljenje trt v zeleno, znamka »Trissin« kg po 34 K;

Fichtenin agra, sredstvo zoper razen mrčes na rastlinah in živalih $\frac{1}{4}$ kg po 1 K;

Orehove semlete tropine zajamčene s 56% beljakovin in tolšče, v vrečah po 75 kg, po 22 v z vrečo vred.

Klajno apno in sicer präcipitat s poprečno 38% skupne fosforove kisline, od katere je citratno raztopne nad 90%, na debelo t. j. v vrečah po 50 kg po 24, na drobno pa po 28 v kg;

Dendrin ali v vodi raztopni karbolinej za pokončevanje mrčesa in njegove zalege na sadnem drevju v zimskem času kg po 80 vin.

Razen prejnavedenega blaga ima vedno v zalogi pristne drobne otrobe, sol za živino, različna jeklena orala, slamoreznice, trtne škropilnice itd.

Društveniki, bivajoči na Krasu, si omislijo lahko tu navedene kmetijske potrebščine po zgoraj navedenih cenah pri »Centralni podružnici za Kras« v Sežani.

Opozarjamo p. n. društvenike, da naj naročajo vse gospodarske potrebščine pri društvu pravočasno, ter naj se ozirajo pri naročbah na objave v društvenem glasilu pod naslovom »Društvene vesti«. Društvo ima v svoji zalogi le one kmetijske potrebščine, ki so navedene v »Prim. Gosp.«, zato naj se onih predmetov, ki niso v njem navedeni, sploh ne zahteva.

Št. 951.

T o l m i n, 20. junija 1913.

RAZGLAS.

Konjerejsko društvo v Tolminu vpelje letos v jeseni nekaj plemenskih kobil in jih razdeli med društvenike na Tolminskem.

Kdor bi želel dobiti katero takšno plemensko kobilo, naj naznani društvu predsedniku v Tolminu do 10. julija 1913.

Pogoji so:

- 1) pri nakupu sodeluje c. kr. žrebčarski depot v Gradcu,
- 2) prejemnik kobile plača tretji del kupne cene in se zaveže držati kobilo šest let za pleme v noriškim žrebci,
- 3) da se vse dobre žrebetnice od teh kobil proda samo udom društva.

Konjerejsko društvo v Tolminu.

Predsednik:
MARTELANC.

VABILO

k

rednemu občnemu zboru „Goriškega vinarskega društva“

registrovane zadruga z omejenim jamstvom v Gorici,
ki se bo vršil

v smislu §§ 9, 13, 17, 18, 10, in 20. društvenih pravil
v četrtek 24. julija t. l. ob 10. uri predp. v prostorih
hotela pri „Zlatem Jelenu“ v Gorici.

SPORED :

1. Čitanje in odobritev zapisnika občnega zbora od 16. maja 1912;
2. Poročilo nadzorstva občnemu zboru v delovanju za VII. upravno dobo;
3. Čitanje in razprava o revizijskem poročilu od 22. junija 1912;
4. Potrjenje društvene bilance za l. 1912;
5. Potrjenje skupne bilance »Gor. vin. društva« v Gorici in »Vinarskega in sadjarskega društva za Brda« istotam;
6. Volitev izžrebanih članov načelstva (§ 9.);
7. Volitev izžrebanih in odstopivših članov nadzorstva (§ 13);
8. Slučajnosti.

GORICA, dne 3. julija 1913.

K mnogobrojni udeležbi vabi vse svoje društvenike

Načelstvo

„Goriškega vinarskega društva,,

reg zadruga z omejenim jamstvom v Gorici.

Predsednik :

Član načelstva ;

V. Dominko.

A. Jakončič.

OPOMBA. V slučaju, da bi prvi občni zbor ne bil sklepčen, velja za ta slučaj odstavek 3. na strani 32. društvenih pravil pod naslovom „Prememba pravil“, ki se glasi: „§ 32. odst. 2. in 3. Ako bi ne bil prvi občni zbor sklepčen, se vrši eno uro kasneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom in ta občni zbor je sklepčen pri vsakem številu glasov“.